

A 25 ÉVES BOHEMIA BARÁTI KÖR EMLÉKKÖNYVÉNEK MELLÉKLETE 2018

AMICUSSZAL BOHEMIÁBA, avagy gondolattól kavalkádig

Paródiák a cseh kultúra magyar barátainak egyesületi életéről
1985–2018

Írta: Polgár László

Bohemia
PŘÁTELSKÝ KRUH ↔ BARÁTI KÖR

TARTALOM (Obsah)

Előttörténet: AMICUS

Švejk magyarul tanul (Švejk se učí česky)	3
A csehül tanuló ember tragédiája (Tragedie člověka studujícího česky)	6
Az Amicus baráti kör megalakulásáról (O založení spolku Amicus)	9

BOHEMIA

Amicusszal Bohemiába (S Amicusem do Bohemie)	12
Švejk Magyáriában, avagy Švejk magyarul tanul – újra töltve (Švejk v Maďáriu)	14
Némelyik magyar nem tehet arról, hogy magyar! (Některí Maďaři nejsou s to, že jsou Maďaři)	16
Švejk és az úri szalonok (Švejk a salóny)	18
Švejk magyarul tanul – felújított változat, 30 évvel később (Švejk se učí česky – znovu, o 30 let později)	20
Švejk a batyubálban (Švejk na plesu s piknikem a tancem)	23
Švejk és a cseh nemzeti ételek (Švejk a česká národní jídla)	25
Švejk és a (be)vándorlók (Švejk a migranti)	28
Švejk és az olimpia (Švejk a olympiáda)	30
Švejk és a világvége (Švejk a konec světa)	32

ŠVEJK MAGYARUL TANUL (Švejk se učí maďarsky)

Helyszín: Kehely söröző – Místo: pivnice U kalicha

- ŠVEJK *(felemeli a korsóját)* Éljen Ferencz József! Éljen Professor doktor Béres János!
- BESÚGÓ *(bejön, leül az asztal másik végére)* Mit mondott, uram?
- ŠVEJK *(rikkantja)* Éljen Ferencz József! Éljen Professor doktor Béres János!
- BESÚGÓ Ki ez az utóbbi személy, kérem?
- ŠVEJK Az, kérem, császár urunk után a második legjelentősebb személy a monarchiában! Tudós filológus és nyelvtanár. Tőle tanulok magyarul.
- BESÚGÓ *(jegyzetelni kezd)* Maga tehát ma-gya-rul tanul! Ez igen érdekes!
- ŠVEJK Az úgy kezdődött, kérem tisztelettel *(iszik)*, hogy lakik a mi utcánkban egy nagyon híres professzor, a Závada úr. Annak, kérem, olyan hatalmas a tudása, hogy egyszer, amikor a haladó nézetei miatt átmenetileg alkalmi munkákra kényszerült, hát, kérem, sehol sem alkalmazták, mert egy álló munkanapba beletelt, amíg az „Okleveleinek száma” rovatot kitöltötte a munkavállalási úrlapon.
- BESÚGÓ *(felírja)* ZÁ-va-da.
- ŠVEJK *(bólogat)* Az, kérem! Van neki egy kutyája is, kérem, tőlem vásárolta, az olyan szörnyen buta kinézetű bulldog volt, hogy még a házőrzést sem merté rábízni senki; szóval, kérem, a professzor úr mellett még ez a kutya is úgy kitanult, hogy nemrégiben fel akarták venni a Károly Egyetem díszdoktorainak sorába. Csak hát szegény bulldog nem tudta átvenni a meghívólevelet, mert a rengeteg olvasástól tönkrementek a szemei.
- BESÚGÓ *(felírja)* Újabb név! KÁ-roly.
- ŠVEJK *(iszik, rágyújt, hátra dől a széken)* Egyszer azt mondja nekem a Závada professzor úr: „Maga, Švejk, ahelyett, hogy kutyákat közvetít, tanulhatna inkább idegen nyelveket! Ez a jövő útja!” Én, kérem, elgondolkodtam ezen, és rájöttem, hogy németül már éppen ismerem a legszükségesebb kifejezéseket, mint például: feldvébel, óberlajtnant, feldkurát, – hát az jutott eszembe, hogy megtanulok akkor magyarul, császár urunk második népének nyelvén. És akkor a Závada úr elküldött engem a Béres professzor úrhoz.
- BESÚGÓ *(felírja)* ...Béres... Na, és hol van ez a tanfolyam, Švejk?
- ŠVEJK Az Újjezden, kérem, egy lerobbant kaszárnyában, amelyik egykor a Prágában állomásozó magyar katonák laktanyája volt. Ott, kérem, még a falakra felírt kifejezések is a nyelgyakorlást segítik elő.
- BESÚGÓ *(izgatottan)* Na, és kik járnak oda?
- ŠVEJK Oda, kérem, igen sok híres ember jár! Mondta is nekem a múltkor Havlíček, aki urakat borotvál az Óvárosban, hogy „Švejk, hát te hogy kerülsz ebbe az úri társaságba?!”

Merthogy odajár, kérem, először is a Simkó doktor úr, aki kis híján már szintén professzor, aztán meg a Mlynářová kisasszony, aki zsunaliszta. De tanul ott egy másik kisasszony is, talán Gutenbergová, esetleg Gottwaldová, vagy Goldmannová a neve, nem tudom pontosan, kérem, mivel a tanár úr is mindig más néven szólítja.

BESÚGÓ *(felírja a noteszébe)* Fedőnevei: Gutenberg, Gottwald, Goldmann...

ŠVEJK Aztán odajár még a Bán mérnök úr, meg a Kovář mérnök úr is, aki a tanfolyam hallgatói titkára. De jár oda még több más hölgy és úr is, többnyire mérnökök meg katonatisztek. De a legbüszkébb mégis arra vagyok, kérem, hogy mellettem a Megyeri oberlajtnant úr ül.

BESÚGÓ *(jegyzetel)* Bán... Kovář... Megyeri...

ŠVEJK *(iszik, pipázik)* Előfordult egyszer, amikor nekem még nem sikerült beszerezni a tanár úr által előírt „Szanszkrit társalgási gyakorlatok” című könyvecskét, amit a „Lukáš és fia” cég adott ki a Vinohradyn, hát a Megyeri oberlajtnant úr könyvéből tanulhattam.

BESÚGÓ Ne ugrasson, Švejk! Hiszen a szanszkrit az holt nyelv!

ŠVEJK *(élénken)* Az teljesen mindegy, kérem! Attól a párbeszédem még lehetnek élők! Arról nem is beszélve, hogy a gyakorlatozáshoz még a tanár úr fantáziája is hozzásegít! A múltkor is azt mondja a Béres professzor úr, hogy a Simkó doktor úr játsszon el egy huszita harcost, aki bebocsáttatást kér egy apácarend kolostorába. Bán mérnök úr volt az irgalmas nővér, Gutenberg kisasszony pedig a főnővér Mělnikből. Máskor meg a Megyeri oberlajtnant úrnak és nekem kellett egy, szintén az életből ellesett szituációt eljátszanunk. Ő Libusét, én pedig Přemysl Ottokárt alakítottam, kérem. Hát akkor a Megyeri oberlajtnant úr kis híján behajított engem a Vyšehradról a zúgó Moldvába, mert azt találtam mondani, hogy Libušénak szerintem nem volt ilyen kackiás bajusza.

BESÚGÓ Na és milyen könyvből tanulnak még?

ŠVEJK Sikerült, kérem, beszerezniünk néhány példányt a „Landerer és Heckenastnál” Budán megjelent Ősmagyar ronaldakincs című könyvből, amely végigkíséri a magyarok történetét az Ural aljától a Kárpát-medencéig. Ebből már elolvastuk, kérem, a Csodaszarvasról meg a Szent Lászlóról szóló legendákat.

BESÚGÓ Mondja, Švejk, tud már valami mást is Magyarországról?

ŠVEJK Hogyne, kérem! Tudom, hogy Magyarország agrárország, el tudom mondani a gabonafélék termésátlagát évenként 1867-től napjainkig. Tudom, hogy az ország ipari és kulturális központja Budapest...

BESÚGÓ *(gyanakvóan)* Talán már járt is ott, Švejk?!

ŠVEJK Természetesen, kérem! Minden évben elmegyünk egyszer Budapestre, sőt, ha lehet, ennél gyakrabban is. Csakhogy a Gutenberg kisasszony még így is azt mondta a múltkor, kérem, hogy ő, ha tehetné, minden héten megtekintené a nevezetes ráckevei csontkamrát, annyira megtetszett neki.

BESÚGÓ Na és... mondja... magyarokkal is szoktak érintkezni?

ŠVEJK Hogyne, kérem! Rendszeresen. Nemrég például a Vodička árkással elláttuk a baját két

magyar katonának, akik azzal a hölgygel szemtelenkedtek, akivel a mi oberlajtnant urunk szokott érintkezni. Csakhogy az érintkezésben, kérem, nálam legalábbis, baj van a beszélgetéssel. Néhány hete történt, itt a Kehely előtt, például, hogy megpofozott egy magyar katona – miután magyarul szólítottam meg –, mert azt hitte, hogy én vagyok az, akivel otthon a menyasszonya csalja, hát akkor, kérem, nekem bizony csehül jutott csak eszembe a megfelelő válasz, mire az a szerencsétlen hirtelen elszaladt. De nem is a beszélgetés a fontos, kérem, hanem a nyelvtan! Mondta is a Béres professzor úr, hogy ő még a császár urunkat is kiigazította egyszer a parlamentben, amikor az egy közmondásban helytelenül használta az igeidőt...

BESÚGÓ *(hirtelen lecsap)* Aha... Maga szerint a császár nem tud magyarul?!

ŠVEJK *(tiltakozik)* Én azt nem állítottam, kérem!

BESÚGÓ *(felhajtja a gallérját)* Titkosrendőr vagyok! Jöjjön velem, Švejk! *(körbemutat)* És maguk is... mind! Odabent majd megbeszéljük! *(húzza, ráncigálja Švejket)*

ŠVEJK Mi akkor is magyarul fogunk tanulni! *(egyre hangosabban)* Éljen a cseh–magyar barátság! Éljen császár urunk! Éljen Professzor doktor Béres János! Éljen országaink együttműködése!

Budapest, 1985. február 3.

a Csehszlovák Kulturális Központ csehül tanuló hallgatóinak farsangjára

Illusztrálta: Csomós Balázs (11 éves) à la Josef Lada

A CSEHÜL TANULÓ EMBER TRAGÉDIÁJA

(Tragedie člověka, který se učí česky)

ELSŐ SZÍN

(A mennyekben)

AZ ÚR HANGJA *(mennydörgően, magnóról)* Huhhh! Kész a nagy mű! Hat napon át dolgoztam keményen, s ezalatt létrehoztam a ti külön világokat. A hetedik napot a telkemen töltöttem. És akkor, pihenés közben ötlött eszembe, nyelvet is adok nektek! Újabb hat napig dolgoztam tehát keményen. Az első napon az ígét, a másodikon a főnevet teremtettem meg. A harmadik és negyedik napon létrehoztam a melléknevet és a számnevet. Az ötödik napom a fennmaradó sok kis szófajé volt, míg a hatodik napon a mondatot alkottam meg, az egyenes és a fordított szórenddel egyetemben. *(sóhajva)* S a hetedik napon, – mert békés a pihenés! – szintetizáltam a cseh nyelv grammatikáját!

PÉNZÜGYÖRÖK KARA *(zengve)*

Kísérje lépted, műved' dicsérve pénzügyőr-dalunk,
S nyíljék előtted tágasra összes határőr-kapunk.
A nyelvért, mit nekünk tanítasz, oly' hálásak vagyunk,
Hozsánna Néked, s halleluja, Hozsánna Néked Őrnagyunk!

LUCIFER Mire az ünneplés, hisz' kisisten vagy csupán,
Az igazi úr fölötted ül, párnázott trónusán.
Tőle rettegnék azok ott lent, mind, –
S ő büszke Gál-lovagként rájuk csak messziről tekint.
Legalább ne áltasd magad. s többi gyermeked,
Mert, – vágyukban csalódva –, ők lesznek szerencsétlenek,
hisz' eszközök nélkül nyelved' megtanulni –
ily csodára még veled sem lesznek képesek!

MÁSODIK SZÍN

(A paradicsomban)

ÉVA *(felnyitja a szemét, s megdörzsöli – Ádámmal fordul)*
Ó, Ádám, mily édesen aludtam,
S álmomban csehül perfekt megtanultam!

ÁDÁM *(legyint)*

Nem való volt az, pusztá tévedés!
Csehül megtanulni – négy évfolyam kevés!
De nézd, az anyanyelv fája oly' csodás gyümölcsöt terem;
Egy életem. egy tanárom! Ez almát megízlelem...

AZ ÚR HANGJA Ádám, megállj! Mindent, csak ezt ne tedd!

Kérj bármi mást, s én megteszem neked.
A tudást, mit szomjazol, más gyümölcsben leled,
Magold inkább szorgosan az ósláv végződéseket!
Vagy válassz talán más fát! Példának okául...
Szép a ruszin is, fiam. Esetleg tanulj katalánul!

ÁDÁM Bár tudom, itthon a cseh csak afféle mostoha,
Én mégis ezt szeretném. És nem tágítok tőle tán' soha!

LUCIFER *(belép)*

Szakítsd le, Ádám! S én megmutatom neked,
Hogy csehül megtanulni rövid lesz egész életed!

ÁDÁM *(tétovázva)*

Nem merem megpróbálni mégsem. Hisz Urunk szerint...
Egyedül ő tudja jól, az igazi csehet miként beszélnek.

LUCIFER *(Évához)*

Szakítsd le hát te, mit Ádám csak szeretne,
S kövessetek mindketten a nyári egyetemre!

ÉVA *(töprengve)*

Szinte semmit sem tudok még, bár kedvencem e nyelv,
Legyen hát igazad, s vezess Brnóba minket, Lucifer!

HARMADIK SZÍN

(A brnói főpályaudvar csomagmegőrzője előtt)

(Ádám mint IKAROSZ; Éva mint HELENÉ)

ÁDÁM Ikarosz vagyok, s nyelvet tanulni jöttem ide,
A csehet, hogy hibátlanul beszélni tudjam, izibe!
S mivel a hangsúlyom, szerintem, igen-igen jó,
Maga a nyelv sem lesz talán kemény dió.

ÉVA Én viszont cseh vagyok, bár Pesten születtem,
Családi akaratra mégis mēlníki lehettem...
S mert eleddig nélkülük utazgattam itt,
Családom úgy döntött, utánam költözik.

Furcsa talán, hogy mégis haza-haza vágyok,
S ha tehetem havonta négyszer is Budapesten járok,
Hisz Mělník nekem már unalmas, szomorú és hideg,
Otthon meg vonz a Vár, a Körút, vonz a Margitsziget.

ÁDÁM Én szívesen vagyok itt, csak egy baj van,

A kurzus jó, a poliglott társalgás zavar!
Ám mielőtt a bábeli nyelvzavar végleg kimerítne,
Elmélyedünk Mike-kal néhány pikáns limerickbe.

ÉVA Én meg, ha sikerül a tervem, télen

Az Alföldet járom be egyedül, silécen.
De jön a vonat, sietek. Hát akkor szervusz!

Várnak a pesti hidak, zúg a Duna, s vár a Paracelsus!

ÁDÁM Sietek én is, két napra Prágába megyek,

S remélem, jövőre ottani üzletember leszek.

Budapest, 1988. február

Madách Imre művét Molnár Éva és Goldmann Ilona ötlete nyomán átdolgozta:

Polgár László a cseh nyelvtanfolyam-hallgatók farsangjára

A CSEH BÁLOZÓKHOZ AZ AMICUS BARÁTI KÖR MEGALAKULÁSÁRÓL* (O založení spolku Amicus)

Tisztelt Bálozók!

Miként azt húsz évvel ezelőtti farsangi műsorunkban bölcs előrelátással más mi is megjósoltuk, Budapesten nemrég megalakult a cseh és szlovák kultúra magyarországi barátait tömörítő AMICUS Baráti Kör.

Hogy a kör legfontosabb jellemzőiről, illetve a megalakulását követő néhány hét alatt végzett munkájáról és további terveiről Önök is pontosabb képet kapjanak, engedjék meg, hogy kiemeljek és bemutassak Önöknek egy-két részletet a kör „Přestavba je naše sodalita” című újságjának közeljövőben megjelenő első számából.

AZ AMICUS BARÁTI KÖR VEZETŐSÉGÉNEK KÖZLEMÉNYE

Baráti körünk megalakulását – tömegkommunikációs eszközök jóvoltából – széleskörű sajtó-visszhang kísérte. Ennek nyomán azonban tevékenységünkkel kapcsolatban több téves információ is megjelent és elterjedt néhány félreértés is, amelyeket ezúton kívánunk eloszlatni.

1. Téves az a híresztelés, miszerint a baráti kör alapötlete és megalakításának kezdeményezése a cseh nyelvtanfolyam hallgatói csoportjából származik! Nem! A megvalósítás gondolatát először a drága jó, felejtethetlen Kovács elvtárs, az akkori csehszlovák kulturális attasé helyettese vetette fel még az ötvenes évek derekán a Fehér Házban, egy heveny becherovkázást követő munkaebéd után, amikor két pilzeni között már semmi nem jutott eszébe.
2. Nem, nem és nem!!! Az Amicus Baráti Kör nem (!) a Prágai Sörlovagrend egyik sejtje, hanem attól független, önálló szervezet!
3. Az Amicus nem politikai, hanem kulturális szervezet! Ennek megfelelően a megalakulását követő néhány hétben – különböző okokból – mindössze 14 alkalommal rendezett sörsztrájkjal egybekötött demonstrációt a csehszlovák nagykövetség előtt; és csak az NSZK- és NDK-beli, azonkívül a lengyel, a szovjet, a magyar, az osztrák és a csehszlovák kormányhoz juttatta el tiltakozását az ország határain túl élő cseh és szlovák nemzetiségűek érdekeinek védelmében. Továbbá petíciót nyújtottunk be továbbá a csehszlovák kormányhoz, amelyben tiltakoztunk a söráremelés ellen. A sör árának esetleges további emelése esetén sörivási bojkott szervezését helyeztük kilátásba.
4. Baráti körünket nem a Magyar Államvasutak szponzorálja!
5. Nem mi kezdeményeztük a vízlépcső építését!

SZERVEZETI HÍREK

1. A hármas metró egyik peronján lezajlott az első viharos vezetőségi ülés. A legnagyobb, súlyos káromkodásba fúló vita Molnár Éva: Tagnyilvántartás – igen vagy nem?! című előterjesztését követte.
2. Megalakult az Amicus Hadtörténeti Szekciója. A szekció vezetősége első ülésén meghatározta a tagok által elérhető minősítéseket. Ezek szerint: belépéskor a tagok a söröslő kitüntető címet kapják meg, amiből két év megfeszített munkája után sörhajó-hadnagyokká léphetnek elő, később pedig – kellő szolgálati év és hektoliterekben mérhető kapacitás elérése után – a legkiválóbbak sörtábornoki vizsgát tehetnek. A szekció vezetősége ez utóbbi rendfokozattal egyenértékűnek tartja a civil életben elérhető sörlovagi címet.
3. Megalakult az Irodalmi Szekció is. Első ülésén megfogalmazott levelében, amelyet az Akadémiához címzett, követeli, hogy Mikszáth Kálmán regényének címét az alábbiak szerint változtassák meg: A szlovák atyafiak.
4. Munkatársunknak hosszas faggatózás után Kemény András alapító tagunk „fironkodva” beismerte: az Amicus név az ő fejéből pattant ki.

PROGRAMAJÁNLATOK

1. Liszt és tejföl kapcsolata kovász segítségével. Zenetörténeti előadás.
2. Vízjárók, buzgárok, vízgyűk, vízlépcsők és más természeti katasztrófák Kelet-Európa nyugati részén. Vízügyi előadás és vita.
3. Baráti találkozó a Radhošť sörözőben a cseh emigránsok torontói baráti körének dudásaival. A vendégek hangszereinek megfújása.
4. Az Amicus leánykórus koncertje Anton Beňadik cseh madrigáljaiból. Szólót énekel: Goldmann anyó.
5. Polgár László: Švejk magyarul tanul című pamfletjének előadása, majd ezt követően Béres János professzor úr sírjának megkoszorúzása – halálának harmadik évfordulóján.
6. „Korszerű módszerek a precíz tagnyilvántartásban. Nyilvános vita. A kék sarokban: Molnár Éva; a piros sarokban: Firon András.
7. „Csehül állunk – avagy a szláv nyelvek magyarországi oktatásának tapasztalatai.” Tudományos előadás.

REJTVÉNYEK

1. Hogyan lehet a bemutatott két félkörből megalkotni egy egészet?
(Megoldás: A két félkör sehogy sem akar egy egészévé összeállni.)
2. Hányszor lép be egy évben Firon András a Fehér Ház kapuján?

KÖNYVKIADÓI TERVEK

1. Habsburg Ottó: Heiszler Vilmos. Egy Amicus-tag magánélete. (Kötve, 180 Ft)
2. Kemény András: A Krkonoše-tól a Hargitáig. Határtalan utazásaim. (Közép-Kelet Európa vándorai sorozat; füzve, 99 Ft)

3. Firon András–Goldmann Ilona: Négykezes. A névsorkészítéstől a borítékok címzéséig; avagy a szervezőmunka örömei az Amicus-ban. (Laponként, borítékolva, 30 Ft)
4. Simkó György: Taxival az Adršpach-i sziklavárosban. Különleges ötletek és hasznos tanácsok csehszlovákiai utazásszervezőknek. (AMITURS Kiskönyvtár; kötve, 70 Ft)
5. In memoriam Béres János. Béres professzor úr általános, közép- és felsőiskolai bizonyítványainak reprint kiadása. (Szerkesztette és sajtó alá rendezte. Bán László; kötve, díszkiadásban, 240 Ft)
6. Molnár Éva: Šumava–Alpok–Dinári-hegység. Síléciken az Osztrák–Magyar Monarchiában. (Közép- és Kelet-Európa vándorai sorozat; füzve, 99 Ft)
7. Kovács János: A brnói, Česká utcai antikvárium története a XVIII. század elejétől napjainkig. (Kötve, korabeli metszetekkel illusztrálva, 195 Ft)
8. „Amicus, Amicus, sodalits már végre!” Polgár László paródiáinak és tréfás felkiáltásainak gyűjteménye. (Amicus zsebkönyvek 1.; füzve, 44 Ft)

Budapest, 1989. január 14.

* A Bohemia Baráti Kör elődszervezete, az Amicus nevű egyesület 1988 októberében alakult meg két éves előkészítő munka eredményeként (akkor még a Hazafias Népfrent ernyője alatt). Amicus (lat. Barát) volt 1990 előtt a Budapest–Pozsony–Prága között éjszaka közlekedő vonat neve. – *A szerk.*

AMICUSSZAL BOHEMIÁBA (S Amicusem do Bohemie)

Paracelsus az oka mindennek. Nem elég, hogy Moravský Krumlovban múzeuma van, de Pesten még sörözőt is elneveztek róla. Ráadásul mindez a Nagyváradi tér mellett történt, közel a Szlovák Gimnáziumhoz.

Így esett, hogy a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején hetente két estén, a tanítás után Paracelsus sörözőjét a Csehszlovák Kulturális Központ cseh nyelvtanfolyamának valamennyi osztályos hallgatói lepték el, hogy Béres tanár úr szívbemarkoló monológjait a cseh nyelv grammatikájáról és a prágai Závada professzor úr munkásságáról világos sörök literjeivel öblítsék le.

Ott, a dohos pincék mélyén terveztük és szerveztük kirándulásainkat Csehország minden tájára. Öt-hat év alatt szinte az egész köztársaságot bejártuk, Valticétól Olomoucig, České Budějovicétől Ústí nad Labemig, Jičintől Karlovy Varyig. Megegett, hogy évente négy-öt csoportos utat is szerveztünk, Csehország szálláshelyeinek legszélesebb skáláját kipróbálva. Laktunk a Vencel téri Európában csakúgy, mint Borban az egérszágú kis panzióban, vagy Zdibyben a kamionsofőrök társaságában.

Onnan, az Üllői úti pince állott söre mellől jutottunk el a Šumava és a Krokonoše magaslatain fekvő kilátó-éttermekbe, a gyöngyözően friss és jóleső Prazdroj és Staropramen korsók mellé. (Az omlettek, knédlik és „ovocný pohár”-ok mázsányi mennyiségéről most talán ne is beszéljünk.)

Társaságunkban volt jogász, újságíró, tanár és megannyi más foglalkozású és korú ember, de abban mindannyian megegyeztünk, és ma is megegyezünk, hogy imádtuk, imádjuk Csehországot.

Ám ahogy minden jónak vége szakad egyszer, és ahogy minden korsó kiürül egyszer, úgy alakult át a mi kis szeretett álomviláguk is. Béres tanár úr meghalt, új hallgatók jöttek, és régiek mentek, csehországi élményeinket pedig szerettük volna honfitársaink minél szélesebb körével megosztani. Így azután – még mindig Paracelsus oltalmában – más, Magyarországon létező cseh-barát személyekkel és csoportokkal egyesülve 1988-ban megalakítottuk az AMICUS Baráti Egylet egyik „félkörét”, a cseh kultúra magyarországi barátainak szekcióját.

Ám amíg az „Amicus Expressz” kocsijai a nyolcvanas évek végén vélt és valódi politikai viharok hófúvásaiban döcögtek, néhányunkban ismét a gyakorlati tenni vágyás került előtérbe. S nem azért magyar a magyar, hogy nagy dolgokban ne merjen változtatni, hát mindenekelőtt szakítottunk a Paracelsusszal. Hiszen aki magaslatokra vágyik, mégsem nézheti a világot egy pesti pincéből. Ezért hát átköltöztünk egy budaiba, „Steffl sörözőjébe”. (ma: Bem Söröző, 1027 Budapest, Bem rkp. 49. – A szerk.)

Mi több, néhány szárnyaszegett próbálkozás után nekilódulva éppen abban az évben, hogy megszűnt a Budapest–Prága Amicus Expressz, vagyis idén 1993 áprilisában a notórius Csehországba-kirándulók köre támogatólag társult és debütált a szép nevű és szép reményű Prágai Sörlovagrend Asztaltársaság Bohémia Fesztiváljához, ahol végre Magyarországon is lehetett knédlit enni, és Becherovkát inni meg Kozel sört inni, cseh könyveket és lemezeket vásárolni. Majd 1993. június 3-

án megalapította az új kört Bohemia Baráti Kör néven, és ez év őszén, éppen a cikk írásának idején létrejött első önálló rendezvényünk is, kirándulásunk Nový Bor környékére. Erre az alkalomra megjelent lapunk, a Bohemia hírlevél első száma is.

Hiszünk és bízunk abban, hogy minden finánciális nehézség (utazás, szállás, megélhetés mindkét országban tapasztalható drágulása) ellenére munkánknak lesz értelme és folytatódni fog...

A mihamarabbi viszontlátásra, csehek!

Budapest, 1993. október 1.

ŠVEJK MAGYÁRIÁBAN, AVAGY ŠVEJK MAGYARUL TANUL – ÚJRA TÖLTVE (Švejk v Mad'árii, anebo Švejk se učí česky – znovu)

MÜLLERNÉ Hát megölték a Ferdinándot, Švejk úr!

ŠVEJK Milyen Ferdinándot, Müllerné? Hiszen én csak egyet ismerek, de azt nem lehet megölni. Az a Ferdinánd Budapesten, az Aradi utca sarkán heverészik minden este. Az egy söröző, Müllerné. Igaz, a sört, a Ferdinándot, vagy azt a Vöröset, azt meg lehet ölni. De hát ezek értenek hozzá, Müllerné, hogy ne tegyék. Vagy mégis megtették?

MÜLLERNÉ Ezt a Ferdinándot Szarajevóban ölték meg, Švejk úr, ő Császár urunk után a második volt.

ŠVEJK Ez ugyancsak nem igaz, Müllerné. Császár urunk után a második legnagyobb ember, akit én ismerek, az az Otík. Vagyis Ota Zachár nagytiszteletű úr, aki mindent tud a Monarchiáról. Hát nála okosabb ember aztán nincs az egész birodalomban, én mondom! Ő aztán mindent tud! Olyan okos, hogy a beszédével Császár urunknak, vagy akár-melyik másik potentátnak a bankón szereplő arcképétől el tud jutni a csehek ösatyjáig is. Csupán beszéddel! Méghozzá folyamatosan, és mindezt szinte levegővétel nélkül teszi! Na, ő aztán igencsak okos egy ember! Gondolja csak el, Müllerné, előfordult, hogy a kiránduló autóbussen már mindenki a megváltó megszabadulásra várt, és arra, hogy azt a drága söröcskét, ami beeresztett az előző megállónál, végre ki is eresztesse, de a nagytiszteletű úr még mindig csak II. Přemysl Ottokárnál tartott. Na, gondoltam, ennek cseppet sem lesz jó a vége! Nem jó az, ha a magukról megfeledkezett bakák oda vizelnek, ahol éppen állnak! Mondtam is a tekintetes Ota úrnak, hogy engedje csak szélnek a bárányokat. Így avatkoztam hát én be a Přemysl család történetébe. Na de hiszen nem minden magyar tehet arról, hogy a drága jó cseh söröcskénktől sűrűn kell vizelnie!

MÜLLERNÉ És mit válaszolt erre a nagytiszteletű Ota Zachár, Švejk úr?

ŠVEJK Azt mondta... de hát ezt maga úgysem értheti igazán, Müllerné, mivel maga szintén nem szereti a mi drága nemzeti italunkat, hogy mi csehek csak azért találtuk ki a söröcskénket, és csak azért készítjük nagy gonddal nap, mint nap, mert így akarjuk a Monarchia magyar katonáit megleckéztetni. Igaz, ami igaz, a Vodička árkász is megissza a napi adagját, és meg is leckézteti a magyarokat rendre! Én azonban másként tekintek a magyarokra, Müllerné. Mégiscsak a fegyvertársaink! És a Balatonon is voltam, ott aztán el is határoztam, hogy megtanulok magyarul! Be is iratkoztam magyar tanfolyamra České Budějovicében! Na ott, a Mészárszékben aztán jó kis magyar órákat vettem! Elkísért oda a Vodička árkász is, így amikor ő elkezdte

apritani a magyarokat, bizony akkor sok hasznos szót is megtanulhattunk magyarul... Olyanokat, hogy „jajj”, „vaze”, „kurva”, és még hasonlók. Pont úgy, mint a Miloš tanár úrnál.

MÜLLERNÉ Miloš tanáár úúúrnál...?

ŠVEJK Nem meséltem eddig Miloš tanár úrról? Nahát, ő aztán ismerte a kocsmai kifejezéseket! Meg is tanította rá valamennyi tanulóját! Különösen az afrikai fekete férfiakra vonatkozó szavakat tanulták könnyűszerrel a tanítványai, mert bizony, a Miloš tanár úr nagy utazó volt, és ismert mindent a világból! Tudja, hogy az Állatok Világa hetilapban közölték az afrikai állatvilágról szóló írásait? Nos, Müllerné, én mondom magának, ez a Magyária egy kész csoda! Hogy ott mik vannak! Van pár ember, például, aki csak úgy, magától elkezdett csehül tanulni! Csupán szeretetből. Azt mondják, szeretik a mi drága cseh népünket. És alapítottak egy asztaltársaságot. Hát, mondjuk, jó nagy asztal kellett hozzá, a Kerekasztal társaságánál biztosan nagyobb! Azóta folyamatosan keresik szegények a szent Gált! Tudja, Müllerné, azok aztán vannak vagy ötszázan! Remélem, hogy ezek a szerencsések eddig még nem találkoztak a Vodička árkással! Mert hát a Vodička is hogyan is bírna el egyszerre ötszáz magyarral?

Képzelve Müllerné, Budapesten találkoztam először cseh sörözőkkel is. Mert mik vannak nálunk, Müllerné? Cseh sörözők? Nincsenek. Itt nálunk csak egyszerű hospodák vannak, Müllerné! Még a Kehelyben is eltűrik, ha a földre köp valaki! És látott maga már maga olyat cseh földön, hogy Česká söröző? Ugye, hogy nem? Na de ott, Budapesten, ott aztán sorra nyílnak a hagyományos cseh sörözők, mindjárt ott van a PIVO nevezetű... ki tudja, honnan vehették a nevet. Aztán ott van a Hrabal is, és a rajongók még saját magukról is neveztek el sörözőt, a Bohemiát...

De mondja csak, Müllerné, mi is történt azzal a Ferdinánddal?

MÜLLERNÉ Hét golyót kapott, Švejk úr! Szedum kúlít!

ŠVEJK Tudja, Müllerné, én most nagyon szeretnék annak a Ferdinándnak a helyében lenni, és kapni egy Hét golyót (Sedm kúlít)* egy jó hideg korsóban...

Budapest, 2012. február 25.

* Sörfajta, a Ferdinand Sörgyár terméke. – *A szerk.*

NÉMELYIK MAGYAR NEM TEHET ARRÓL, HOGY MAGYAR!

– ÉS NÉMELYIK CSEH NEM TEHET ARRÓL,
HOGY SVÉD VAGY HORVÁT –

(Někteří Mad'áři nejsou s to, že jsou Mad'áři!)

À la Jaroslav Hašek: Švejk

VODIČKA Egyszóval, Švejk, a magyarok a begyemben vannak *(fejezte be elbeszélését Vodička, az öreg árlász, mire Švejk megjegyezte)*

ŠVEJK Nem minden magyar nem tehet arról, hogy magyar!

VODIČKA Hogyhogy nem tehet *(fortyant fel Vodička)*, mindegyik tehet róla, marhaság! Csak kapnának el egyszer téged is, mint engem, amikor első nap idejöttem arra a tanfolyamra.

ŠVEJK Én is ismertem olyan magyarokat, Vodička, akik tanfolyamra jártak. Nem is akár-milyenre! Mert azok a magyarok, Vodička, a mi drága cseh nyelvünket sajátították el azon a tanfolyamon. Ott volt mindjárt a paní Goldmannová...

VODIČKA Az a paní Goldmannová, aki a budějovicei marskumpánia kintosa volt?

ŠVEJK Hova gondol, Vodička? Ez a Goldmannová egy tájképfestő Budapesten. Na ő aztán a nagy művész! De nem ám a Duna partjait festi meg, hanem a Moldvát. A mi városunk szépségeit örökíti meg emlékezetből. Aztán meg ott van a paní Molnárová is.

VODIČKA Az a paní Molnárová, aki Soběslavyban az állomásfőnök felesége, vagy az, akinek italboltja van a Vinohradyn? Tudja, ahol mósresre tanítottuk a magyarokat...

ŠVEJK Dehogyan, barátom, nem volt az sohasem az állomásfőnök felesége. És nem is az az italboltos. Kár, hogy magának mindig csak az italozás és a randalírozás jut eszébe a magyarokról. Ez a Molnárová szerkesztő az Állatok világa hírügynökségnél. Történt egyszer, hogy ezek a derék budapesti asszonyok az általuk alapított Bohemista lányegylet 20. születésnapját ünnepelték, ami valljuk meg, egy lány és egy lányegylet életkorában egyaránt a legszebb kor, szóval akkor odahívták Budapestre a világ minden táján élő cseheket. Jöttek is a barátok a Monarchia minden országából! Több nemzet képviseltette ott magát, mint Przemyslben, császár urunk seregének az orosz frontra indulás előtti utolsó állomásán.

Ott volt például a cseh kultúra nagyasszonya, Střížovská asszony és az ő szerkesztő kolléganője, a szép Fialková a prágai Dejvicéből. De eljött oda Hacsaturján svédországi unokája, a híres neves hegedűművész Jaroslav Šonský is, akinél szebben senki sem játszott a Radetzky-marsot, és aki, képzelje csak Vodička, szintén cseh! Ami azért is

érdekes, mert tudtuk ugyan, hogy a svédek eljutottak Prágáig, de ezek szerint a prágaiak is eljutottak Svédországba.

Aztán ott voltak a jeles horvát bánok leszármazottai is, akik, mint kiderült, szintén csehek. Még Mirko Knížek, a horvátok Máchája és Petőfije is eljött oda. Szerencsére én is ott lehettem ezen a gyűlésen, mert tudja, ez éppen a Királyhidai kaland után volt, és éppen arra jártam.

VODIČKA És legalább jól elagyabugyalta a magyarokat, Švejk?

ŠVEJK Nem bántottam én senkit, hiszen maga is láthatta, hogy jóra való emberek ezek. És nem minden magyar tehet arról, hogy magyar, mint ahogy nem minden svéd és horvát tehet arról, hogy mégiscsak cseh!

De most már mennem kell, Vodička! Ne feledje, háború után minden szerdán este hatkor a Bohemia Klubban találkozunk!

*Budapest, 2013. május–június
a Bohemia Baráti Kör 20. születésnapjára*

ŠVEJK ÉS AZ ÚRI SZALONOK (Švejk a salóny)

MÜLLERNÉ Meséljen még valami érdekeset arról a Magyáriáról Švejk úr!

ŠVEJK Nos, tudja, Müllerné, abban a Magyáriában széltében hosszában korzóznak a promenádokon a tekintetes urak és a nagyságos szépasszonyok.

MÜLLERNÉ *(sóhajtván)* Érdekes életük lehet, Švejk úr!

ŠVEJK Bizony az, Müllerné. Azok az urak minden nap járnak a fogadóba, kávéházakba, vagy az úri kaszinókba. A hölgyek pedig a cukrászdákba és a szalonokba! De micsoda szalonok vannak arrafelé, Müllerné!

MÜLLERNÉ Olyan szalonok, amikbe a főhadnagyok és más tiszt urak jártak a háború előtt?

ŠVEJK Vannak persze olyanok is, mint amilyenben egyszer Dub hadnagyot kellett megkeresnem Királyhidán, és kihúznom egy kis kisasszony mellől az ágyból, de én most másfajta szalonokról beszélek, Müllerné. De hát maga ezt aligha értheti.

MÜLLERNÉ Azért csak mondja el, Švejk úr!

ŠVEJK Egyszer, a háború előtt ismertem egy pest-budai szalon madámját, bizonyos Molnárová nagyságost, aki évente legkülönfélébb érdekes embereket hívott meg a szalonjába. Annyi különleges vendég, nekem eliheti, Müllerné, még a Palivec kocsmáros úr születésnapján sem fordult meg a Kehelyben, pedig akkor ott ingyen volt a sör. Ebben a pest-budai szalonban ott volt mindjárt az a furcsa pár, akiket Rumcájsznak és Mankának hívtak. Csakhogy ezek nem a mi derék hőseink voltak a jičini rejtekadó erdőből, hanem a hasonmásaik. És náluk minden egészen másként volt. Ott, azon a Pest-Budán a nőnemű Rumcájsz hordta puskát, és mindig a Manka rúgott be elsőnek. Furcsa egy ország ez a Magyária, nekem eliheti, Müllerné! Aztán ott volt a mi Přemysl Ottokár fejedelmünk leszármazottja, bizonyos Otakar Zachár úr, csakhogy ő nem ám az a cseh Otakar Zachár volt, aki azt az első sörfőzési szakkönyveket írta. Nem, hanem másik. Ebből is látszik, hogy Přemysl Ottokár hatása Magyáriára is kihatott.

MÜLLERNÉ *(csodálkozva)* Ne mondja, Švejk úr!

ŠVEJK Na, aztán ott voltak a pankráci Pongrácz nagyságosék, akik úgy hasonlítottak Maryškára és Francinra a nymburki sörgyárból, mint egyik tojás a másikra. Anyuka, ez a bizonyos Pankrác-Pongráczová szakasztott Mariska volt, akivel még én is szívesen felmáztam volna a kéményre. Olyan szép volt az a hölgy, nem is csoda, hogy a doktor úr elaludt vizsgálat közben a keblein. Hát, a szíve állapotját vizsgálva alighanem én is elaludtam volna, az biztos! A nagyságos Goldmannová asszonyról, aki emlékezetből festi a szép tájképeket a mi drága Prágánkról. máskor már meséltem magának, Müllerné. Az ő legszebb képét, egy portrét, mit egy bizonyos Anton nevű

prágai lakosról festett, még a művészettörténészek is a legszebb képek közé sorolják. Mint ahogy említettem már a Magyáriába helyezett Casanovánkat, Unoka Miloš urat is, akiről pedig először sokan azt hitték, amikor megjelent a szalonban, hogy Terence Hill magyar–cseh hasonmása, de később kiderült, hogy természete miatt inkább az olasz kalandorra, Casanovára hasonlít.

MÜLLERNÉ *(elérzékenyülve)* A híres nőcsábászra?

ŠVEJK Arra bizony, mert a mi Milošunkat csakis szép nők társaságában lehet felfedezni mindig. Mi csehek, egy nemzetként vagyunk is büszkék a hódításaira! Aztán ott volt még a Pápay madámék a Kálvária téri vöröslámpás házból, de róluk máskor már megemlékeztem, Müllerné. Főméltóságú urunk kedvelt városából, Vácról is eljöttek oda a Kovács tekintetesék, ezúttal nem a félszemű Žižkának és a híres dívának, Ema Destinnovának öltözve, hanem csak egyszerűen lajbiban. És ha már Kovácsék, és hogy el ne felejtsem, megjelent ott, a főméltóságú Császár urunk képviselésében az ő személyes tolmácsa, bizonyos G. (róf) Kovács úr is, aki a legmagasabb szinteken, vagyis Császár urunk előtt, ugyanúgy képes tolmácsolni népeink között, mint akár a mi kocsmai szintünkön is! Ennek nem egyszer voltam tanúja magam is, persze nem a bécsi udvarban, hanem csak a pest-budai vendégfogadóban. Nem akármilyen teljesítmény ez ám, Müllerné! Csak nehogy a Bretschneider titkosrendőr megtudja ezt róla! De mára elég a fecsegésből Müllerné! Ki tudja, nem fülel-e itt is a légyszar-ügyi ügynökség. Indulok inkább a főhadnagyom után a csatatérre! És ne feledje, háború után szerdán hatkor Bem Sörözőben találkozunk!

Budapest, 2013. november 24.

Molnár Éva (Molnárová) 20. cseh szalonjára

ŠVEJK MAGYARUL TANUL

(FELÚJÍTOTT VÁLTOZAT, 30 ÉVVEL KÉSŐBB)

(Švejk se učí maďarsky – znovu, o 30 let později)

- ŠVEJK *(felemeli a korsóját)* Éljen Ferencz József! Éljen ing. Otakar Zachár!
- BESÚGÓ *(bejön, leül az asztalhoz)* Mit mondott, uram?
- ŠVEJK *(jókedvűen rikkant)* Éljen Ferencz József! Éljen ing. Otakar Zachár!
- BESÚGÓ Ki ez az utóbbi személy, uram?
- ŠVEJK Az, kérem, császár urunk után a második legjelentősebb személy a Monarchiában. Tudós mérnök és műkedvelő történész. Tőle tanulom a nyelvet és főleg a történelmet.
- BESÚGÓ *(jegyzetelni kezd)* Maga tehát ma-gya-rul tanul... Hm, ez igen érdekes!
- ŠVEJK Az úgy kezdődött, kérem tisztelettel,... (iszik)... Hogy lakott a mi utcánkban egy igen híres ember, a Firon professzor úr, aki éppen tőlem vásárolt egy kutyát...
- BESÚGÓ *(felírja)* Fi-ron.
- ŠVEJK Az, kérem. Szóval az az úr olyan sokat tudott a mi országunkról és történelmünkről, hogy még azt az amúgy buta kinézetű kutyáját, amit tőlem vásárolt, azt is beíratta a Károly-egyetemre.
- BESÚGÓ *(felírja)* Újabb név: Ká-roly!
- ŠVEJK Egyszer azt mondta nekem a Firon úr, hogy „maga, Švejk, ahelyett, hogy kutyákat árul, tanulhatna inkább történelmet és idegen nyelveket!” Igaz, ami igaz, gondolkodtam, ez a jövő útja. Hiszen más népek is élnek a Monarchiában. Németül már éppen ismertem a legszükségesebbeket, vagyis a feldvébel, überlajtnant, feldkurát szavakat, így hát az jutott eszembe, hogy megtanulok magyarul is, Császár urunk második népének nyelvén. És akkor a Firon úr elküldött engem a Zachár úrhoz.
- BESÚGÓ *(felírja)* Zac-hár. Na és hova jár tanulni?
- ŠVEJK Az Újrezdre kérem. Abba a kaszárnnyába, ami egykoron a Prágában állomásozó magyar katonák laktanyája volt. Ott, kérem, még a falakra felírt kifejezések is a nyelvtanulást segítik elő. *(kihúzza magát)* Az obszcén szavakat ismerem is már mind!
- BESÚGÓ *(izgatottan)* Na és kik járnak oda magán kívül?
- ŠVEJK Oda, kérem, rengeteg híres ember jár. Mondta is nekem a múltkor a Havlíček, aki urakat borotvál az Óvárosi téren, hogy „Švejk, hát te hogy kerülsz ebbe az úri társaságba?”
- BESÚGÓ *(izgatottan)* Hav-li-ček.
- ŠVEJK Odajár kérem először is a zszurnaliszta Mlynářová kisasszony, meg hát a másik kisasszony, aki Gutenbergová, nem, talán Gottwaldová, vagy igen, Goldmannová, nem tudom, kérem, mert a korábbi tanár úr is mindig más néven szólította.
- BESÚGÓ *(felírja a noteszébe)* Fedő nevei: Gutenberg, Gottvald, Goldmann...

- ŠVEJK Aztán odajár még a Szalai művész is kérem, aki a Kisvakond örssel népszerűsítette a magyar–cseh föld alatti vakondbarátságot; meg Mudráková asszony, aki Iréne Joliot-Curie kémikus és Joy Adamson, vagy Jane Goodall etológus szellemi örököse, és mint ilyen, cseh–magyar bilaterális állatkeri szakértő; Gáspár úr, a magyar Manka; Kucharik úr, nemzetközileg elismert rúdtáncos; s vele együtt Pápay asszony, a híres madám a Kálvária térről. És Kecskés kisasszony, a gyönyörű hastáncosnő. Kovácsová könyvkiadó asszony a szép barátnőjével és Kovács tekintetes úrral. Meg persze a mindig szomorú Péterke Jánoska, és még Kaposváriová asszony is a távoli Nagy Moráviából, aki maga is tanítja a nyelvet.
- BESÚGÓ *(jegyzetel)* Sza-lai, Kis-va-kond, Mud-rák, Cu-rie, A-dam-son, Goo-dall, Gás-pár, Kuc-ha-rik, Pá-pay, Kál-vá-ri-a, Kec-kés, Ko-vács, Pé-ter-ke, Já-nos-ka, Ka-pos-vá-ri-ová, Mo-rá-via.
- ŠVEJK Előfordult egyszer, amikor nekem még nem sikerült beszereznem a Zachár tanár úr által előírt „Szanszkrit társalgási gyakorlatok” című könyvecskét, amit Kovács Dénes és tsa cég adott ki Vác városában, hát akkor nekem a Mudráková könyvét kellett kölcsönkérnem. Csakhogy abban meg minden az elefántokról szólt. Így esett, hogy az obszén szavak mellett megismertem az elefántokra vonatkozó kifejezéseket is.
- BESÚGÓ *(csodálkozva)* Ne ugrasson, Švejk! Hiszen a szanszkrit az holt nyelv! Az elefántok pedig nem honosak a Monarchiában.
- ŠVEJK Az teljesen mindegy, kérem! Attól a párbeszédnek még tanulságosak lehetnek. Azon kívül különféle szituációs gyakorlatokkal és jelenetekkel is színesítjük az órákat, összejöveteleket. A múltkor is például a Mudráková asszony egy hatalmas mordállyal járt-kelt, mert akkor éppen ő volt Rumcájsz, a cseh Rózsa Sándor. Dénesem Kovácsom ugyanakkor Žižkát személyesítette meg, Jánoska Péterke pedig Hubička forgalmistát.
- BESÚGÓ *(csodálkozva)* Na és mit tud még a magyarokról, Švejk?
- ŠVEJK Ismerem a pénzeiken található összes személyeket, és a nagy királyokat is mind, ezeket a Zachár tanár úr minden alkalommal részletesen előadja a hosszú buszos utazások alkalmával. Betéve tudom a gabonafélék termésének évenkénti átlagát is 1867-től napjainkig. És ismerem a Ganz Mávag részletes történetét, valamint az ómagyar népi dallamokat is.
- BESÚGÓ *(bólogat)* Csupa hasznos tudnivaló. És talán már járt is a magyaroknál, Švejk?
- ŠVEJK Természetesen minden évben odautazunk. De Gottwaldová kisasszony még így is azt mondta a múltkor, hogy ha tehetné, ő havonta megnézné a nevezetes ráckevei csontkamrát, mert emlékezteti őt a Kutná hora-i és a mēlníki csontkamrákra, és azok is nagyon tetszenek neki.
- BESÚGÓ Na és szoktak magyarokkal is érintkezni?
- ŠVEJK Hogyne, kérem, rendszeresen! Nemrég például a Vodička árkással elláttuk a baját két magyar katonának, akik azzal a hölgygel szemtelenkedtek, akivel a mi überlajtnant urunk szokott érintkezni... Csakhogy az érintkezésben, kérem, nálam legalábbis, néha

baj van a beszélgetéssel. A múltkor is, a Kehely előtt megpofozott engem egy másik cseh katona, mert ékes magyarsággal szóltam hozzá, ő meg azt hitte, hogy én vagyok az a magyar vitéz, akivel a menyasszonya csalja. Hát, akkor, kérem, én bizony csehül álltam a magyar nyelvvel. Nem úgy a Zachár tanár úr, aki még a császár urunkat is kiigazította egyszer valaminő nyelvi és történelmi tévedésében.

BESÚGÓ *(hirtelen lecsap)* Micsoda!!!??? Maga szerint a császár nem tud magyarul? Maga szerint a császár tudatlan?

ŠVEJK *(megszeppeve)* Én azt nem állítottam, kérem!

BESÚGÓ *(felhajtja a gallérját)* Titkosrendőr vagyok. Jöjjön velem, Švejk!
(körbemutat) És maguk is...valamennyien! odabent majd megbeszéljük!
(a gallérjánál fogva húzza, ráncigálja Švejkét)

ŠVEJK *(harcosan)* Mi akkor is szeretjük a magyarokat! Éljen a cseh–magyar barátság, éljen ing. Otakar Zachár!

*Budapest, 2014. február 2.
(1985. február 3-i jelenet alapján)*

ŠVEJK A BATYUBÁLBAN (Švejk na plesu s piknikem a tancem)

NARRÁTOR *(lágyan)* Előfordult, hogy egyszer csúnyán melléfogtam a magyarokkal – magyarázta Švejk a budějovicei marskompánia kantinosnőjének, bizonyos Goldmannová asszonynak, miután lerogyott az első székre az anabázist követően. A teremben éppen senki sem volt kettőjükön kívül. A csapszék fölött, Császár urunk légyszarus képe mellett kétoldalt Bécs és Budapest látképe volt látható. Amíg a kantinosnő lesöpörte a sör tetejéről a habot, Švejk pipára gyújtott, és a budapesti képre bökött.

ŠVEJK Abban a szép, tágas városban, Budapesten történt... Ne sajnálja azt a sört, paní Goldmannová! Szóval, amikor a Lukáš főhadnagy úrral éppen Budapesten vizitáltunk, az úr egyszer csak elment a tisztí kaszinóba, én meg ott maradtam a zubbonyával, amit éppen kefélgettem. Ekkor szóltnak ám, hogy vegyük a batyunkat, mert jelenésünk van. Na, gondoltam, Švejk, megfogad az isten lábát! Batyubálba vagy hivatalos! Mivel-hogy abban az időben Pesten éppen báli szezon zajlott.

NARRÁTOR Aztán messze van az a Budapest, Švejk úr? – kérdezte a kantinosnő, miközben kihozta a sört.

ŠVEJK Á, csak itt van, rögtön Budějovice után, kicsit keletre. Tudja, paní Goldmannová, hát én úgy örültem, hogy elmehettem abba a Bohemia batyubálba! Mivel azt hirdették, hogy világraszóló műsor lesz ott. Állítólag a török császár követe, bizonyos Otakarius Zacharoglu mester is ott lesz a bahcsiszeráji háremből, hogy megnézze a fellépő hastáncos hölgyet, akire – produkciójának egyre inkább terjedő jó híre miatt – már ők is felfigyeltek. Pedig abban a háremben aztán annyi a jó hastáncos, mint a Bohemia Körben a sörissza ember! Csakhogy ez a magyar hölgy még rajtuk is túltesz. Saját szememmel láttam. Olyan mozgásokat még maga sem tud végezni a csipejével, paní Goldmannová, még ha éppen tíz korsó sörrel és három pivni sýrrel egyensúlyoz is a zsúfolásig telt kintinban az asztalok között. A báli programban szerepelt a Kucharik-féle rúdtánc is, amelyre módfelett kíváncsi voltam jómagam is. Hát ekkor csalódtam először igazán, paní Goldmannová. Merthogy a kecses vonaglású alanyról kiderült, hogy nem ifjú hölgy, hanem élemedett korú férfiember. A bahcsiszeráji követ különben ezt a műsorszámot is nagy tetszéssel fogadta, mert hát abba a hárembe éppen kerestek eunuchokat is. Így aztán a bál végén ajánlatot is tett a rúdon tekergő Kucharik nagyságos úrnak.

NARRÁTOR Maga már talán török honban is járt, Švejk úr? Egy ilyen gazdag és díszes háremben? – kérdezte vágyakozva Goldmannová kantinosnő, a korsók törölgetése közben.

ŠVEJK Én ugyan nem, de a Lukáš főhadnagy úr igen. Ő mesélte később, hogy milyen jó is lesz ott a Kucharik úrnak. Hanem ebben a batyubálban nem csak a rúdtánc miatt

voltam csalódott, kintinosné asszony. Merthogy batyubáznak hirdették, és hát én csak ebben a viseltes kincstári rongyban mentem oda el. Bár igaz, ami igaz, ezt az uniformist éppen császár urunk rendelte számomra, de azért a bálban bizony rajtam kívül csupa jól öltözött, rangos és szép, takaros ember jelent meg. Mert hát a török követ Zacharoglu úr mellett volt egy francia királylány is, akiről azonban később kiderült, hogy férfi. Furcsa egy hely ez a Budapest, paní Goldmannová, ha itt még a francia királylánynak is magyar férfinéve van. Mivelhogy Lacinak hívják. Csakhogy én ezt elsőre nem sejtettem, és mivel nagyon megtetszett nekem a francia királylány, hát elkezdtem udvarolni neki. A kézcsóknál azonban sajnos kiderült, hogy szőrös a keze.

NARRÁTOR Brrr, bizonyára nagyon csalódott lehetett, Švejk úr – sajnálkozott Goldmannová kintinosnő, és letett egy újabb korsó sört meg egy kontusovkát Švejk elé. A ház ajándéka – mondta az itala mutatva. – Az uram, a kintinos küldi, mert együtt érez magával. Még ő is, ott kint a konyhában, megborzongott a francia királylány szőrös kezéről hallva, Švejk úr.

ŠVEJK Bizony, ami bizony, különös hely az a Budapest, hogy az Isten és Császár urunk áldja meg Önöket, kintinosné asszony! Hanem a leginkább ijesztő élményről még nem is beszéltem! Mert ott volt azon a rongyosbálon a Casanova úr is, na nem a seingalti *(velencei)*, hanem a Podolíból való, aki Vnuk álnéven vett részt az eseményen. Én azonban rögtön felismertem őt, miként az a sok szépséges hölgy és kiskisasszony is, akik folyton folyvást körülvették és csak egyre csacsogtak hozzá. Mi tagadás, irigyeltem is kicsit. A kisasszonyok talán csak arra a pár pillanatra engedték el a kezét, amíg a színpadra lépett, hogy a mi nemzeti csalogányunk, Karel Gott bőrébe bújjon. Nem kellett volna. Na, ekkor én, paní Goldmannová...

NARRÁTOR ...menekülőre fogtam a dogot – folytatta Švejk. – És szaladtam, ahogy csak bírtam. Talán még az anabázis távolságánál is hosszabb távra futottam – fejezte be Švejk, és jót kortyolt a söréből, majd egy újabb történetbe kezdett...

Budapest, 2014. február 22.

ŠVEJK ÉS A CSEH NEMZETI ÉTELEK, AVAGY MILOŠI, MILOŠI, TY ČESKÝ CASANOVA! (Švejk a česká národní jídla)

A címet Polgár Laci mondja be, aztán kimegy.

NARRÁTOR *(Ferencz Józsefként előkelően, fenségesen)*

Népeim!

Barátaim!

Véreim!

Fiaim!

Ti itt mind vagy Švejkek vagytok, vagy Casanovák, ismerjétek csak be nyugodtan!
(rövid szünet)

Lányaim!

Ti pedig Libušék vagy Szent Ludmillák vagytok! *(rövid szünet)*

De most mindőtökhöz szólok, kedves népeim! *(barátságosan, de előkelően)*

Ti, igazi, és a magyaroktól örökbe fogadott csehek mind! *(rövid szünet)*

Hallgassátok mai tanmesénket történelmünk szókimondó alakjának, őfelsége Ferencz József császár urunk igaz cseh katonájának, a 91. české budějovicei gyalogezred honvédjének, Josef Švejknek az előadásában. *(lassan kivonul)*

...

(közben a szereplők lassan bevonulnak)

MÜLLERNÉ *(fáradtan betolja Švejket a tolószékben, de már bent a színen kérdezi meg)*

Švejk úr, mondja csak, aztán hogy áll az a háború?

ŠVEJK *(csodálkozva felnéz)* Miféle háborúra gondol, Müllerné??? *(fogja a fejét)*

Jaj, már tudom, a múltkor is a tacsók összeverekedtek a vizslákkal, pedig az utóbbiak aztán igazán béketűrő állatok, Müllerné!

MÜLLERNÉ *(türelmetlen)* Hagyja már, Švejk úr, hiszen tudja, hogy nem a kutyák versengésére gondolok!

ŠVEJK *(csodálkozva)* Neeem? Hanem mire, Müllerné?

MÜLLERNÉ *(kicsit ráhagyja)* Ugyan már, Švejk úr! Maga nem nézi a televíziót? A csatornák és műsorok vetélkedésére, háborújára gondolok, a Miloš főszakács úr főzőműsora és a Miloš nőcsábász úr párkereső vetélkedője között... Tudja, ilyen valóságserű izé vagy valami csoda, vagy mi a fene, két külön csatornán...

ŠVEJK *(csodálkozva)* Ja, a mi fantasztikus Miloš Vnukunkra, egyetlen igazi magyarhoni cseh celebritásunkra, nemzetünk büszkeségére gondol, Müllerné? Hát ez a csodálatos Miloš Vnuk, az aztán valaki, az már igaz, Müllerné!

Sőt, az is igaz, hogy ez a mi büszkeségünk igencsak sokoldalú. Az egyik tévé-csatornán például volt az a kitűnő versengés a Miloš főszakács úr, mint a cseh konyha magyarországi nagykövete, és más konyhafőnökök között. De nincs annyi Michelin-csillag az égen, amely elhomályosíthatná a Vnukék konyhájának ízbeli ragyogását! Mert hiszen micsoda szép családi szakácskönyvet állított össze ez a mi előretolt Casanovánk azoknak a szegény szingli magyaroknak...! Győzzenek csak csodálkozni azon a magányos magyariák, hogy milyen is a cseh családi konyha! Iparkodjanak csak elkészíteni a knedlíkyt otthon, úgysem sikerül nekik...! De boldog lenne az én Vodička barátom, ha látná, hogy megint a csehek győztek s knédliháborúban!

MÜLLERNÉ *(tagoltan)* Ezen kívül, Švejk úr, ez a mi Vnukunk még Casanovaként is feltűnik valamilyen *(lassan, tagoltan)* asszony-sze-lí-dítő műsorban is.

ŠVEJK *(természetesen)* Na jó, hát persze, Müllerné! Aki így tud főzni...?! Természetes, hogy minden női szívet megragad. Vagy talán nem igaz, Müllerné? És hát persze, hogy sokak számára ő a nagy Ő! Szinte mindig csakis fiatal lányok társaságában látható, akárcsak nagy elődje, a velencei és duchcovi Casanova Jakab! Arról nem beszélve, hogy a mi Casanova de Vnukunk még arra az ismert színészre is hasonlít..., tudja, Müllerné!

MÜLLERNÉ *(értetlenül)* Melyik színészre gondol, Švejk úr?

ŠVEJK *(türelmetlenül)* Melyik színészre, melyik színészre, Müllerné!? Tudja, a *(írás szerint mondva)* a Bud Spen-cer társára, arra *(írás szerint mondva)* Te-ren-ce Hill-re gondolok. Hát ez aztán igazán nagy büszkeség számunkra, Müllerné! Hogy ez a *(írás szerint mondva)* mi Te-ren-ce Hillünk így tudjon csehül főzni és magyarul udvarolni! És még a feleségét is hogy megtanította csehül főzni! És gyerekei, a kicsi Te-ren-ce Hil-lek is mind kitűnően főznek csehül! Ő a mi igazi knédli-bubusunk!

MÜLLERNÉ Öööö..., Švejk úr, igazán kellemes itt a Kehelyben, bár itt nem adnak olyat, amelyet a *(írás szerint mondva)* Te-ren-ce Miloš úr főz, de nem kellene már lassan hazamennünk?

ŠVEJK Lassan indulhatunk, Müllerné! De még mielőtt elmennénk, nézzük csak, hogy ez a mi büszkeségünk nem szerepel-e éppen a televízióban? Mert tudja, Müllerné, ez a mi nőcsábász főszakácsunk még énekelni is tud. És még egy kórusnak is tagja, a hol persze rajta kívül szinte csak nők szerepelnek. De a mi Milošunk torkában egy kis Karel Gott bújt el. Éppen ezért egy harmadik csatornán valamilyen énekversenyen, talán a megafaktoron is elindult. Láthattuk már az isteni Karel és Kubišová szerepében is! Nézzük csak, hátha most is ő szerepel éppen! *(távírányítóval kattintva bekapcsolja a televíziót)*

(Miloš belép a színre)

(Miloš beszél)

(Miloš énekel – Marta Kubišová számát)

(Švejk kikapcsolja a távírányítóval a televíziót. Miloš kimegy a színről)

ŠVEJK *(kifelé menet)* Mondja csak, Müllerné, nem keres ez a Miloš úr véletlenül valamilyen kutyát? Igazán jó lenne megismerkedni vele... *(Müllerné kitolja Švejket)*

NARRÁTOR *(előkelően, fenségesen bejön)* Fiaim! Cseh Casanovák és Főszakácsok!

Lányaim! Magyar Sissik! Népeim, mindannyian! Ti, akik a cseh sör bűvöletében élitek napjaitokat! Hagyjátok a viszálykodást, és inkább nyújtsatok segítő kezet egymásnak az eljövendő időkben! És akkor megint minden nagyon szép lesz, minden nagyon jó lesz, és mindennel meg leszünk elégedve!

(a végén minden szereplő egymás mellett sorban állva meghajol)

Budapest, 2015. február 20.

a Cseh ételek / A Vnuk család konyhája című szakácskönyv kiadása alkalmából

ŠVEJK ÉS A (BE)VÁNDORLÓK (Švejk a migranti)

FERENCZ JÓZSEF Népeimhez! Mým národům!

ŠVEJK Sok szó esik manapság a népekről, nemzetekről és a (be)vándorlókról Müllerné!

MÜLLERNÉ Ez bizony igaz, Švejk úr. A múltkor is panaszkodott egy prágai asszony a vinohrady-i piacon, hogy a szomszéd kutyája éjszaka (*megnyomva*) bevándorolt hozzájuk a nyitva felejtett kertkapun, és elkapta a kakast meg a kotlóst.

ŠVEJK Meglehet, Müllerné. De tudja, mi mindannyian bevándorlók voltunk egyszer valahol valamikor. A múltkor is, amikor a putimi csendőrörsről vándoroltam visszafelé a budějovicei anabázisra, vagyis hát a Mariánská kaszárnyába, szembe vándorolt velem egy nagyszámú zajos csoport. Magyarok voltak, éppen vándoroltak ők is: hegynek fel, völgybe le. Otto von Zachár gróf úr loholt elől azzal az irgalmatlanul nagy és nehéz batyujával, ami önmagában megvan vagy fél mázsa. Tudja, Müllerné, nehezebb az még a Lukás őberlajtnant úr kofferjénél is, aki pedig köztudottan rengeteg holmit visz magával. Hogy aztán mit fog azokkal a mindenfélével csinálni a fronton, hát az egy igazi rejtély, Müllerné. Ahogy rejtély az is, hogy miket visz hegynek föl és völgybe le a Zachár gróf úr mindig... Óróla, mármint Otto von Zachár gróf úrról még azt is érdemes tudni, Müllerné, hogy ő bizony bevándorolta már nemcsak a mi szép cseh hazánkat töviről hegyre, de járt ő már Morvaországban is!

Sőt! Egyszer egy vándorlás során egy terjedelmes utazócsoporttal eljutottak még francia és spanyolhonba is. Azóta is mondják a Lajtától nyugatra élők, hogy a magyarok nyilaitól és csoportjaitól ments meg uram, minket! És éppen emiatt osztotta aztán a mi bölcs császáruk kétfelé a birodalmát: a Lajtán inneni és a Lajtán túli területekre. Azt mondják, hogy von Zachár gróf úrnak ilyenformán hatalmas történelmi szerepe van Ciszlajtánia és Transzlajtánia kialakításában.

MÜLLERNÉ Az bizony meglehet, Švejk úr!

ŠVEJK De mondják azt is, Müllerné, hogy ez a von Zachár gróf úr egyszer egy álló héten át beszélt egyfolytában a magyaroknak a cseh történelemről. Přemysl Ottokárnál kezdte, és a hét végére éppen hogy csak eljutott a mi dicsőséges császár urunk ükapjáig. Ezt a hatalmas tudást látva hívta aztán meg öfelsége a gróf urat az udvarába, hogy oktassa az ifjoncokat és a lánykákat. Tudja, Müllerné, volt nekem egyszer egy katonatársam a budějovicei kaszárnyában, akinek a menyasszonya a bécsi udvarban szolgált. Na, ez a baka mesélte, hogy a császár urunk környezetében úgy hírllett: amiről a tekintetes Zachár úr nem

tud, az nem is történt meg a valóságban. Mert ismeri ő ezer évre visszamenőleg az összes uralkodókat és főurakat egész Cseh-, de még Morvaországban is! Ismeri az udvartartásukat, és név szerint megnevezi még az utolsó cselédet is. Hatalmas tudás ez, Müllerné!

Szóval, amikor éppen Putimból Písekbe vándoroltam, nos akkor is vándoroltak szemben velem ezek a magyarok. Vodička árkász egyre csak aprítani akarta őket, de én nyugalomra intettem: „Nem minden magyar tehet róla, hogy magyar!” Aztán vannak persze mifelénk más (be)vándorlók is. Kevésbé békések, mint von Zachár gróf úr, és messze nem is olyan nagy tudásúak. Ott van mindjárt az a szerb fiatalember, aki bevándorolt Boszniaába és rögtön le is puffantotta a mi derék trónörökösünket.

MÜLLERNÉ A Ferdinándot?

ŠVEJK Azt bizony, Müllerné. De nem ám a Kokoschka Ferdinándot a drogériából, hanem a konopištěit, akiről később a magyarok még sörözöt is neveztek el Budapesten. Talán ezt is von Zachár gróf úrnak köszönhetjük?

MÜLLERNÉ Meglehet, Švejk úr!

ŠVEJK Képzelteti Müllerné, hogy a mi cseh hazánkba oly gyakorta (be)vándorló magyarok mennyire megrémültek, amikor Otto von Zachár gróf úr nyugdíjazta méretes úti kofferjét és szegre akasztotta a túrabotot. Ráadásul ugyanabban az időben a tekintetes úr jobb keze, Molnárová nagyságos bárónő is végleg bezárta Bohemia szalonját.

Na, erre már nem csak a budapesti bohémisták között, de a mi országunkban is nagy lett a riadalom. Össze is hívták a cseh- és morvaországi küldötteket, hogy találjanak sürgősen ki valamit, mert az nem lehet, hogy a mi érdekeink sérüljenek a Lajtán túli területeken. Mert ez a szalon nem a szokásos szalon volt ám, Müllerné. Nem olyan, mint amilyenben a Dub főhadnagyot találtuk meg Királyhidán egy lányka ágyában henteregve... Úri szalon volt ez, kulturális. A szalon programokon kívül bált és karácsonyt is szervezett, és a nagyságos asszony vezette emellett a társasági naplókat is. Nyughatatlan természete miatt folyvást szervezett valamilyen színvonalas programot. Bizony, sokat köszönhet nekik a mi derék népünk, Müllerné!

MÜLLERNÉ Ez bizony így van, Švejk úr!

ŠVEJK Na, de ideje mennünk, Müllerné! Vándoroljunk haza! Éljen Otto von Zachár gróf úr és Molnárová bárónő! Éljen Ferencz József!

FERENCZ JÓZSEF Minden nagyon szép, minden nagy jó! Von Zachár gróf úrral és Molnárová bárónővel meg vagyok elégedve!

Budapest, 2016. február 12–14.

ŠVEJK ÉS AZ OLIMPIA (Švejk a olimpiáda)

- ŠVEJK *(lelkesen)* Képzeld, Müllerné, a magyaroknál olimpia lesz!
- MÜLLERNÉ *(rezignáltan)* Na és mi, csehek, milyen számokban indulunk, Švejk úr?
- ŠVEJK Tudja, Müllerné, mi csehek, igencsak jók lennénk például a jégkorongban, ott aztán még a Vodička árkász is harcolhatna a magyarok ellen, ő amúgy is szeret veredni velük. Pedig egyszer már mondtam neki, hogy nem minden magyar tehet arról, hogy magyar...
- MÜLLERNÉ *(értetlenül)* Csakhogy ez nem téli, hanem nyári olimpia lesz, Švejk úr!
- ŠVEJK *(magyarázva kezdi)* Nyári? Na igen, ebben igaza lehet, Müllerné! Mire is mennék maga nélkül! De ha már nyári, akkor ott volna a mi drága cseh hazánk számára még a súlyemelés is. Igaz, abban is csak akkor győzhetnénk, ha Magyarországról a tekintetes Zachár úr nem indulna a versenyen. Tudja, Müllerné, ő aztán az igazi erőemelő! Mit erőemelő! Egy Tarzan! Minden csehországi kirándulásra nagyjából 100 kilós csomagokkal kíséri a magyarokat. Hogy vajon mit tud azokban csomagokban magával cipelni?!
- MÜLLERNÉ *(elmélázva)* Ki tudhatja azt, Švejk úr? Talán köveket visz a Károly-híd megerősítéséhez... *(levegővételnnyi szünet)* Na, és mi van a mi cseh földünk híres tornászaival? A szpartakiádok résztvevőivel?
- ŠVEJK Hát igen, igen, paní Müllerová! Ők aztán nyerhetnének a tornaversenyen, abban igaza van! De a magyaroknak sajnos ott is több esélyük van! Pedig ők még csak nem is rendeztek szpartakiádokat...
- MÜLLERNÉ *(hitetlenkedve)* És mé-gis...?
- ŠVEJK *(magyarázva)* Igen, mert nekik viszont híres női akrobatáik vannak: a Molnárová, Goldmannová, Mudráková, Szalaiová, Vetulaová összetételű öt fős női válogatottjuk. Művésznévükön a „Vakmerő BOHEMIA nővérek akciócsoport”. Nemrég ők például bátran egyenesen fejest ugrottak a Bohemia Baráti Kör vezetőségébe! Mit nem mondok, Müllerné!? Hiszen nem is vezetőség az, hanem elnökség! Egyszóval híres tornászcsapatot alkotnak ezek a hölgyek, és alighanem meg is nyerik a budapesti olimpián a tornaversenyt. De én azt mondom magának, Müllerné, hogy meg is érdemlik! Mert azok aztán a kellemes, kedves és tehetséges hölgyek! Ott van mindjárt a legfiatalabb közülük, vagyis az Eszterke Vetulaová, aki szinte születésétől fogva gyakran megfordult a mi drága cseh hazánkban, mondhatjuk azt is, hogy ilyenformán az „apatejje!” szívta magába a mi finomságos söröcskénket. Őt követi a Zsóka becenévre hallgató Szalaiová kisasszony is. Nos, ő aztán valódi művésze a szakmájának! És ki ne hagyjuk a sorból az örökmozgó Gabriella

Mudrákovát sem, akit a rajongói csak „Öcsiová”-ként emlegetnek. Igazi „perpetum mobile” ez a hölgy, aki meg nem állna egy pillanatra sem! Gyakran még a rajongói sem tudják követni a mozgását. A tornaverseny bármelyik számában megállja a helyét. Gerendán ugyanúgy, mint lóugrásban. Nincs a világon olyan élőlény – legyen az elefánt, majom, vagy tigris –, amely megállítaná őt!

A fejesugró női tornacsapat két meghatározó egyénisége azonban még csak most következik, Müllerné!

Itt van mindjárt az a kedves Goldmannová asszony, aki szintén művésznő, de nem csupán a saját szakmájában, hanem talajon és szalag-gyakorlatokban is. Kevesen tudják ma megmondani, hány igazi cseh férfszívet ejtett fogságba kedvességével egykoron!

Legvégül, de nem utoljára ott van a Molnárová nagyságos asszony is, aki már azzal is kivívhatja megbecsülésünket, hogy milyen sokra vitte! A felemáskorlát olimpiai bajnoka ő! És még a Molnárok céhe is védőangyallá választotta őt „Molnárová” néven!

MÜLLERNÉ *(bólogat)* Ez meggyőzően hangzik, Švejk úr!

ŠVEJK Igen ám, Müllerné, de még nem beszéltünk a magyar olimpiai csapat háttérembereiről. Gábor Jónásról például, aki nem csak könyvel, de zsonglörködik is a csapatban.

MÜLLERNÉ *(hitetlenkedve és szótagolva)* Zsong-lör-ködik???

ŠVEJK *(magyarázva)* Már mint a számokkal a papírlapokon!

MÜLLERNÉ *(hitetlenkedve)* Tényleg ilyen jó csapatuk van a magyaroknak, Švejk úr???

ŠVEJK *(magyarázva kezdi)* Bizony-bizony. És még szólnunk kell a mi beépített emberünkről is. Van ugyanis köztük egy igazi cseh hazafi is, bizonyos Unoka Miloš, aki a magyar csapat „beszélője” vagy szónoka, ma talán úgy mondanánk, hogy szóvivője. Szót ért ő mindenkiel, de legfőképpen is a fiatal kisasszonyakkal. Nem véletlen, hogy a királyhídi kuplerájban a tiszt urak manapság is csak „harmadik cseh Casanova”-ként emlegetik őt.

És nem maradhat ki a felsorolásból a csoport zászlóvivője, vagyis a Gábor Szabó úr is. Igen, igen, igazi úr ő! A magyarok szövetségi kapitánya! Emellett még a gyalogló versenyeken is részt vesz! Hosszútávon! Hát kérdelem én magától, Müllerné, hogy tudja mindezt egyszerre megvalósítani?

MÜLLERNÉ *(hitetlenkedve és lassan)* Hogy..., hogy... hogy, Švejk úr? *(magyarázva)* Hát „cherchez la femme”, ahogy mondják...

ŠVEJK *(magyarázva kezdi)* Már mint úgy érti, hogy „keresd a nőt”? Ez igaz, Müllerné, hiszen a tekintetes Szabó úrnak is szüksége lesz ezekre a kedves hölgyekre a Bohemia magyar válogatottban a sikerekhez!

ŠVEJK ÉS A VILÁGVÉGE (Švejk a konec světa)

MÜLLERNÉ *(sóhajtva)* Hát megölték a Ferdinándot Szarajevóban, Švejk úr!

ŠVEJK *(értetlenül)* Miféle „Szarajevó”-ban? – Ja, abban a nuslei kocsmában? (legyint)
Na igen, ott mindennap verekedés van! Na és miféle Ferdinándot, Müllerné? Ja, persze, biztosan azt a žižkovi kőművest! De hát minek ment az az ember Nusléba? Hiszen otthon, Žižkovban is agyon verethette volna magát, és akkor még a villamosjegy árát is megspórolta volna!

MÜLLERNÉ *(még nagyobb sóhajt)* Hova gondol, Švejk úr! Az eset a boszniai Szarajevóban történt. És a Ferdinánd öfelségét, a D’Estét ölték meg hét golyóval.

ŠVEJK *(értetlenül)* Nahát az a Ferdinánd is, az öfelsége után az első, az is minek ment abba a Szarajevóba?! Miért nem maradt otthon Benešovban vagy Konopištěben? Ott még most is iszogathatná a mi jó kis cseh söröcskénket.

MÜLLERNÉ *(magyarázóan)* Most aztán háború lesz, azt mondják. Még a Národní Politikában is megírta egy anarchista író, bizonyos Jaroslav Hašek.

ŠVEJK *(megvakarja a fejét)* Hát az bizony baj, Müllerné! Nagy baj! A Nagy Háborúban kihalhat akár még az egész emberiség is! De én felkészülök erre, Müllerné! Fel én! A kutyák árából veszek is egy tutajt, vagy inkább csónakot, azt kiállítatom a Moldvára, és összegyűjtöm rajta a fontos embereket. Maga például kit hozna magával a bárkára, Müllerné?

MÜLLERNÉ *(tanácstalanul)* Hááát, talán a kutyákat és a macskákat, Švejk úr. Na és maga?

ŠVEJK *(elgondolkodva)* Nos, én leginkább az idén éppen 25. évét ünneplő budapesti Bohemia Baráti Körből és a környékéről válogatnék. Mer’ azok ott abban a Magyarriában nagyon nagy dolgokat visznek ám véghez, kedves Müllerné! Olyan lelkesen ápolják a mi kultúránkat, és olyan mértékben fogyasztják a mi drága cseh söröcskénket, mintha ők maguk is csehek lennének! Nekik köszönhetjük azt is, hogy még mindig mi vagyunk a legelső a világon a sörivásban!

MÜLLERNÉ *(tanácstalanul)* Személy szerint mégis kire gondol?

ŠVEJK Mielőtt az utasokra rátérnénk, Müllerné, előbb nézzük a személyzetet! Egy hajóra feltétlenül kell szakács, mert enni mindig kell, és még inkább kell egy kocsmáros, mert inni még akkor is kell, ha éppen nincs mit enni, nem igaz, Müllerné? Főszakácsnak ott van mindjárt az az Emerich von Martin úr, a Ferdinand D’Este leszármazottja, ő is benešovi, akár a főherceg, és neki is van hét golyója, azaz, mit is mondok: Sedm kuli-ja... Feltétlenül vinnünk kell magunkkal Mikuláš Orvos Orvosovics Orvosovot is, aki nem csak, hogy naponta felírja majd nekünk receptre a mi drága cseh söröcskénket, de még kitűnő čabajkával is ellát minket rendszeresen. Súlyosabb

betegségek kezelésére pedig mindig a Jelinek-féle szesz valamelyik változatát használja igen nagy hatékonysággal. Egyébként ő az az orvos, aki az Én kis falumban is szerepel, tudja, az, aki bármilyen bajra háromszorosan is felírja receptre a nymburki sört. Persze csak a 7. lépcsőről.

MÜLLERNÉ Akkor most beszéljünk az utasokról, Švejk úr.

ŠVEJK Ami azt illeti, Müllerné, de hát ezt maga is tudhatná, egy bárka mozgatásához nem elég a víz hulláma és a szél ereje. Kell hozzá egy motor is. Így aztán a hajógépésznek Molnárovát vinném, aki amúgy is a molnár lánya. A molnárok pedig fontosak a gabona miatt, hiszen a sör is gabonából készül, nem igaz, Müllerné? Rádásul ez a Molnárová az egyesület motorja, mint mondják, immár 25 éve. Jól bírja a strapát! Mindazonáltal, Müllerné, ha nem lenne Molnárová, hát ki kéne őt találni. Jobban mondva, aligha lehetne őt kitalálni! Vagy talán már ki is találták őt!? Habár ilyen lelkes motor még a japán robot, Asimo sem lehetne! Tudja, hogy a japánok a robot szót Karel Čapektól vették át? Robotol, robotol, megy és készíti, csinálja. Na, pont ilyen a Molnárová is. Ha Asimónak, a japán robotnak volna robotkalapja, hát biztosan megemelné azt előtte. Egyszóval Molnárová lesz a hajógépész!

MÜLLERNÉ *(hítetlenkedve)* Tényleg? És még?

ŠVEJK Na és aztán ott van az a drága Goldmannová önagsága is. Igazi arany-ember ő. Gold-man. Ő lesz a mi aranyemberünk, a mi törzstökénk, az állami, avagy családi vagyon. Tudja maga azt, Müllerné, hogy a magyarok Jirásekje, valami Jókai Mór nevű író is írt erről a hölgyről egy regényt, talán Aranyasszony (?) vagy talán Aranyember (?) címmel? Nem emlékszem pontosan. Habár úgy hírlik, hogy a magyarok Matolcsyja éppen eladta a teljes aranykészletet, de a bohemiások azért mégis megőrizték az ő tőkéjüket, a saját aranykészletüket, a Gold-manjukat.

MÜLLERNÉ *(álmélkodva)* Nahát!

ŠVEJK De vegyük sorba a többi hölgyeket is. Az Eszter nevű ifjú leányról már mondtam egyszer magának, Müllerné, hogy ő az anyatejjel szívta magába a csehséget, a bohémságot, talán még a cseh sört is. Hát mit is lehetne tőle elvárni mást, mint hogy a cseh nyelv szeretetének áldozza ifjúságát?

MÜLLERNÉ *(érdeklődve)* Na és a Szalay úrhölgy?

ŠVEJK Egy társaságba mindig fontosak a széplelkek is, és a nyugodt jellemek, nem gondolja, Müllerné? Főleg, ha sokáig hajóunk majd együtt. Olyan lesz ő nekünk, ez a Zsóka úrhölgy, kedves Müllerné, mint a szépasszony jó illatú párnája: ő maga is szép és kedves, pihentető. Jólesik majd a közelében lenni és relaxálni a viharok közepette.

MÜLLERNÉ *(elgondolkodva a következő szavak kiejtésén)* Na és a Mudrák Öt-zi, vagy Öc-si, jaj, ki sem tudom mondani Švejk úr!?

ŠVEJK Egy ilyen bárkának, Müllerné, nemcsak a mi magunk megmentése lenne a célja, hanem a teljes földi flórának és faunának a megőrzése is. Nahát, ebben lesz óriási szerepe Mudrák Öcsinek. Mert ő aztán magával hoz minden növényt és állatot!

De egy valamitől azért mégis nagyon félek vele kapcsolatban, Müllerné! Kurva erősnek kell ám lennie annak a bárkának, hogy kibírja azt az 1489 elefánt súlyát is majd, amit a Mudrák Öcsi hoz majd magával a hajóra.

MÜLLERNÉ *(csodálkozva, érdeklődve)* Abban a Bohemiában nincsenek is férfiak?

ŠVEJK Vannak, már hogyan lennének! Ott van mindjárt a Láng úr, aki egy Kim-Ir-Szen hasonmás is, talán Láng Péternek hívják, ha egyáltalán ez az igaz neve, és nem, mondjuk Kim-Dzsong-Láng, ezt alighanem sosem tudjuk meg pontosan, Müllerné! Ő nagyon fontos lesz, mert amikor a koreai félsziget körül hajóznak majd, Müllerné, ő mindkét vezetővel tud tárgyalni és közvetíteni, hogy elkerüljük a konfliktust. Állítólag betéve tudja Kim-Ir-Szen beszédeit, még ha éjszaka álmából ébresztik is fel.

MÜLLERNÉ *(nőiesen, olvadozva)* Na és a Vnuk Miloš úr? *(mutatóujjával kedvesen fenyegetve)* Ne feledkezzünk meg az egyesület Casanovájáról sem!

ŠVEJK Mit az egyesület Casanovájáról, inkább Don Giovannijáról! Don Milosról! Őt is visszük, persze, nyugodjon meg, Müllerné! Róla egyébként már egy külön történetben hosszasan meséltem Önnek! Ezúttal elég legyen csak annyi, Müllerné, hogy nincs annyi csillag az égen, mint amennyi barátnője a mi Milosunknak van. Ha a hosszú hajóút során esetleg felhős lesz majd az ég, hát az ő barátnői bevilágítják az utunkat. Persze azt nem tudom, hogy a többi férfi utas mit szól majd hozzá...

MÜLLERNÉ *(tanácsolóan felolvassa)* Van itt az utas listán még valami Občan László is...

ŠVEJK Občan Polgár, na, aztán róla jobb is inkább egy szót sem ejteni! Elhozzuk, persze, ha el nem tűnik, vagy el nem szabadul. Mert az aztán egy igazi eltűnő és szabaduló művész. Akár a Dávid Copperfield, vagy a David Merlini. Hogy ezek mindegyike Dávid? Ez maga szerint, hogy lehetséges, Müllerné? Csakhogy ez a Polgár, ez a Laci, ez nem Dávid, és mégis eltűnik, hát ez már megint hogy lehetséges, Müllerné? Különben ehelyett a David Polgarini, vagy hogy is hívják helyett, már én magam is annyiszor, de annyiszor szerepeltem a nyilvánosság előtt, Müllerné! Ha maga azt tudná...

MÜLLERNÉ *(sajnálkozva)* Tudom jól. Szegény Švejk úr! *(érdeklődve)* És még kit visz magával? Szabó urat esetleg?

ŠVEJK Na persze, egy Krejčíre, azaz egy Szabóra mindig szükség van, nem gondolja? Ő szabja majd az új ruhát ránk a következő évekre, nem igaz, Müllerné? Aztán kell egy pénztárnok is, aki számolja majd a halakat. Állítólag van is köztük egy Jónás, persze nem az, akinek az a bizonyos afférja volt a cettel, hanem ez egy másik, a Gábor. Aki egész nap a kincses ládán ücsörög.

MÜLLERNÉ *(figyelmeztetően felemeli a mutatóujját)* Szerintem kimaradt valaki, Švejk úr!

ŠVEJK Na igen, a nagy-nagy tisztelet miatt hagytam a végére, de nem hogy visszük őt magunkkal, hanem egyenesen ő lesz a kapitány, az Ottó Zachár úr! Mondja csak, Müllerné, maga szerint nem érdekes, hogy valaki így megelőzze a korát közel 100 évvel? Mondják, hogy a mi Ottónk nagyapja adta ki az Ottív slovníkot Prágában,

és abban bizony összesűrítették azt a sok tudást, ami a mi Ottónktól származik. Csak valahogy a digitális kiadás hiányzik mindkettőből. Mármint a 100 év előtti nyomtatottból és a mai élő verzióból is. De azért képzelje csak el, Müllerné, mind a 21 kötet tudása egy emberben! Ha ő jön, könyvtárat nem is kell vinnünk magunkkal. De tovább megyek: nem furcsa, Müllerné, hogy a mi Ottónk maga 80 éves, ámde az Ottív slovník! Az közel 180! Hát látott már ilyet maga is a valóságban, Müllerné?! Hogy valaki 100 évvel megelőzze a korát?! Hogy 100 évvel előbb kiadjanak egy róla elnevezett lexikont? Márpedig ő mindenképpen megelőzte a korát, Müllerné. Vagy inkább a híre előzte meg őt magát. Ez aztán a teljesítmény, nem gondolja, Müllerné? Ami engem illet, én csak azt tudom mondani, hogy (leveszi a sapkáját) „klobouk doľ” azaz „le a kalappal” a mi Ottónk előtt.

(taps, szünet)

MÜLLERNÉ *(kérdően)* Teljes tehát a felsorolás, Švejk úr?

ŠVEJK A következő 25 évben persze még sok minden változhat a föld körüli út során, Müllerné! Na de, mondja csak, azok a pernahajder vendéglősök még nincsenek fent a hajón, hogy egyik sem hozott nekem egy új, friss sört?

(Miklós vagy Imre beszalad egy sörrel.)

(meghajlás, taps)

Budapest, 2018. május 31.

A Bohemia Baráti Kör 25. születésnapjára

Megjelent a 2018-ban 25 éves Bohemia
Baráti Kör emlékkönyvének mellékleteként
a Cseh Köztársaság Külügyminisztériumának
támogatásával
Kiadja: Bohemia Baráti Kör
Felelős kiadó: Szabó Gábor, Zachár Ottó
Szerző: Polgár László
Szerkesztő: Molnár Éva
Tervezés és nyomdai előkészítés: László Zsuzsa
Nyomda: EPC Nyomda
Fotó: Zachár Ottó
© Polgár László

Příloha pamětní knihy Přátelského kruhu
Bohemia, který oslavil své 25. výročí v r. 2018
Vyšla s využitím dotace MZV
České republiky
Vydává: Přátelský kruh Bohemia
Odpovědný vydavatel: Gábor Szabó, Ottó Zachár
Autor: László Polgár
Redaktorka: Éva Molnár
Příprava pro tisk: Zsuzsa László
Vytisknuto v tiskárně Tiskárna EPC s.r.o.
Foto: Ottó Zachár
© László Polgár